

Aan de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs
De heer A.D. Wiersma
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Datum: 30 mei 2022

Betreft: Masterplan basisvaardigheden

Geachte minister,

Op 12 mei jl. stuurde u een brief over het masterplan basisvaardigheden aan de Tweede Kamer. Via deze weg geven wij onze reactie op deze brief. Wij hopen dat onze bijdrage u helpt bij uw gedachtenvorming over het plan. Wij hebben hierover ook contact met uw ambtenaren, maar hechten er waarde aan u ook rechtstreeks te benaderen.

Allereerst, goed dat er hernieuwde aandacht komt voor het op orde brengen van de basisopdracht van het onderwijs: elk kind moet, ongeacht waar zijn of haar wieg heeft gestaan over goede basisvaardigheden beschikken voordat hij/zij over de drempel stapt van de basisschool naar het voortgezet onderwijs. Deze basis bepaalt het verloop van hun verdere schoolcarrière. Al te lang reageren we in Nederland op de teleurstellende resultaten uit het PISA onderzoek, PIRLS en de jaarlijkse conclusies van de Inspectie van het Onderwijs louter met verbazing zonder dat er een concrete, samenhangende, resultaatgerichte actie op volgde. Dat er nu een masterplan komt om hier verandering in aan te brengen stemt ons positief. Een aantal elementen uit de contouren die u schetst zijn zien wij als essentieel om de kwaliteit van het onderwijs daadwerkelijk duurzaam te verbeteren. Om er een aantal te noemen: de lange termijn aanpak, de heldere en hoge verwachtingen, de focus op basisvaardigheden en het bundelen van financiële middelen. Echter, de wijze waarop u deze ambitie wilt waarmaken, roept bij ons vragen op die we graag met u delen en binnenkort bespreken.

Historisch perspectief

Zoals u wellicht weet bestaat onze branche al meer dan 50 jaar. Het grootste deel van ons bestaan maakte de 'schoolbegeleiding' wettelijk gezien deel uit van het onderwijsbestel. Sinds de invoering van de vraagfinanciering in 2006 is de markt vrijgegeven en konden ook nieuwe spelers toetreden tot de markt. Het doel van onze dienstverlening is echter sinds de invoering van de vraagfinanciering niet gewijzigd: wij leverden en leveren een bijdrage aan het verbeteren en het ontwikkelen van het onderwijs door het versterken van schoolorganisaties, zodat zij hun maatschappelijke opdracht kunnen realiseren. De bijdrage van onze leden bestaat uit dienstverlening op pedagogisch, didactisch, vakinhoudelijk, psychologisch, organisatorisch en veranderingskundig terrein.

We werken samen als partners met scholen en schoolbesturen, vaak op vraagstukken die niet met een enkele cursus of interventie op te lossen zijn en op basis van langdurige relaties.

Uit de eerste opzet van het masterplan basisvaardigheden wordt niet duidelijk of u wenst voort te bouwen op de historie, infrastructuur en de huidige hechte relaties tussen onderwijsorganisaties en onze leden. In de brief in de communicatie hieromheen geeft u wel aan dat u niet van plan bent 'duurbetaalde' consultants in te zetten die 'een plan de school in gooien en dan maar kijken hoe 'ze' dit gaan uitvoeren.' Ongetwijfeld heeft u signalen dat er op dit moment dergelijke 'consultants' actief zijn in het onderwijs. Het gaat echter te ver daar de gehele branche mee af te doen als geldverslindende veelverdieners zonder dat zij een wezenlijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van het onderwijs.

Bestaande infrastructuur versterken in plaats van een nieuwe bouwen

Het zijn uw politieke voorgangers geweest die een kleine 20 jaar geleden een vrije markt creëerden en hiermee kozen voor een rolverdeling tussen publiek (beleid en uitvoering) en privaat (ondersteunende diensten). Het zijn ook uw voorgangers geweest die onze roep om regulering van de markt jarenlang terzijde hebben geschoven. Maar het is ook de politiek die de bestaande infrastructuur juist nú kan omarmen en kan richten op het sámen werken aan het duurzaam en effectief verbeteren van de onderwijskwaliteit in Nederland. Niet naast elkaar, maar met elkaar.

U geeft aan dat de teams moeten gaan helpen bij de (uitvoering van) plannen, zodat het eigenaarschap altijd bij het schoolteam ligt en de effecten duurzaam zijn. Onze leden staan dagelijks met de voeten in de klei om samen met scholen te werken aan het verbeteren van onderwijskwaliteit en het verbeteren van basisvaardigheden. De vraag van de school of het schoolbestuur is altijd het startpunt van de samenwerking. Vraaggerichtheid is onze levensader. Immers, als wij niet kunnen voldoen aan dat wat de school nodig heeft, zal de school aan onze deur voorbijgaan. Uw ambitie kunt u sneller, beter en duurzamer bereiken door de huidige infrastructuur te versterken, te richten en te reguleren. Niet door er iets nieuws naast te zetten.

Kwaliteitskeurmerk

U geeft aan dat de overheid meer regie gaat nemen en dat de overheid de randvoorwaarden voor goed onderwijs kan en beter gaat organiseren. Wij begrijpen deze wens en onderschrijven die ook tot op zekere hoogte. Regievoeren is echter niet hetzelfde als de uitvoering in eigen hand nemen. De regie van de overheid zou zich volgens ons in ieder geval moeten richten op helderheid over verwachtingen, kwaliteit van externe partners die de school mogen helpen en de inhoudelijke richting die je van externe partners verwacht

Wij nodigen u van harte uit om kennis te maken met onze branche en om in de praktijk te ervaren welke rol wij momenteel vervullen in de onderwijsinfrastructuur. Wij zouden u hiermee graag bij uw gedachtenvorming willen helpen om u een helder en actueel beeld mee te geven van de dagelijkse praktijk van de onderwijsdienstverlening. Dat niet alle van de huidige 2900 die bij de Kamer van Koophandel staan ingeschreven als dienstverleners in het onderwijs de kwaliteit, continuïteit en capaciteit hebben om aan de vraag vanuit het onderwijs te voldoen, is goed mogelijk. Waar koren is, is ook kaf.

Om scholen te helpen bij het kiezen van een kwalitatief betrouwbare partner hebben wij dit jaar ons keurmerk vernieuwd en aangescherpt. Hiermee willen we kaf van koren scheiden. Alle leden van Onderwijsontwikkeling Nederland zijn verplicht zich extern en onafhankelijk door een ISO-geaccrediteerde auditor te laten toetsen op kwaliteit en daarnaast onafhankelijk hun klanttevredenheid te laten toetsen (CEDEO).

Ons inziens is het stellen van kwaliteitseisen een betere weg om de ondersteuning aan scholen te verbeteren en versterken dan door ernaast een nieuwe publiek gefinancierde en centraal aangestuurde structuur op te zetten. Daarmee gaat u terug in de tijd, zonder de geleerde lessen uit die periode in ogenschouw te nemen en zonder de vruchten te plukken van de transitie die onze branche heeft doorgemaakt. Over een korte periode met een beperkt aantal scholen kan dat misschien nog wel effect sorteren. Dat is niet nieuw en al vaker gelukt. Maar daarmee bereik je niet alle scholen, niet alle leerlingen en creëer je geen duurzame verbetering. En daar ligt nu juist de uitdaging.

Ons advies

Daarom ons advies: maak (alle) scholen helder wat er van hen verwacht wordt. Laat scholen zelf kiezen of zij zelfstandig aan verbetering gaan werken of dat zij een vorm van ondersteuning nodig hebben om hun maatschappelijke opdracht waar te maken. Door de vraaggerichtheid, kwaliteit en wendbaarheid van de private ondersteuningsinfrastructuur te benutten, kunnen we snel schakelen en zijn er geen pilots nodig om uit te proberen wat werkt. Door kwaliteitseisen te stellen aan de partijen die dit gaan doen en uitvoeringsafspraken met hen te maken, wordt de bestaande infrastructuur versterkt en gericht. Zo kan er ook na dit kabinet verder gebouwd worden aan het gezamenlijke doel: een onderwijssysteem dat in staat is om iedere leerling de juiste bagage mee te geven zodat zij met een goede beheersing van de basisvaardigheden de samenleving kunnen instappen.

Wij zien uit naar een inhoudelijke reactie op deze brief en nodigen u van harte uit voor een gesprek om kennis te maken met onze branche.

Met hartelijke groet,

Margreet de Vries

Directeur-bestuurder

Onderwijsontwikkeling Nederland

cc. Tweede Kamer der Staten-Generaal, vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap